

Bertus ter Maat: 'Marchigiana kwam te laat om te kunnen concurreren met andere vleesrassen'

Fokken met Italiaanse schonen

Op de Nationale Vleesveemanifestatie won Bertus ter Maat met zijn marchigiana's drie kampioentitels en het algemeen kampioenschap met Erodedochter Romy. Achter de overwinningen schuilt een jarenlange passie voor het bijzondere Italiaanse ras.

tekst Jorieke van Cappellen

Marchigiana's staan bekend om hun imponerende formaat en evenwichtige bespiering

Bertus ter Maat

Ruim twintig jaar fokken Bertus (73) en Dien (70) ter Maat met de in Nederland zeldzame marchigiana. Daarbij maken ze uitsluitend gebruik van Italiaanse topstieren.

Beroep:	vleesveehouder
Ras:	marchigiana
Aantal stuks:	11
Hoeveelheid land:	4,40 ha

Het lijkt net of ze mascara op hebben', zegt vleesveehouder Bertus ter Maat uit Halle, doelend op de git-zwart omrande ogen van zijn koeien. Brede, witte koppen kijken in de stal nieuwsgierig op wie de bezoekers zijn. Naast de zwarte ogen steken ook de neusspiegel, het puntje van de staart en de harde klauwen zwart af tegen de witte vacht.

In de stal springt Romy, de algemeen kampioene van de Nationale Vleesveemanifestatie in Zwolle, met haar forse bouw en fijne beenwerk direct in het oog. Romy's kleindochter Vivianne (v. Umberto) staat tegenover haar in de jongveestal. Vivianne won het kampioenschap bij de pinken van twaalf tot achttien maanden.

Ter Maat is trots op de behaalde kampioentitels, maar relativeert de overwinningen meteen. 'Het marchigianastamboek in Nederland is nog maar klein en daardoor was het aantal deelnemers aan het kampioenschap niet groot. Maar het was hoe dan ook een mooie promotie van het ras.'

Tweelingen geen uitzondering

Ter Maat fokt al ruim twintig jaar met marchigiana's en was jarenlang bestuurslid bij het marchigianastamboek. 'Ik had destijds nog een baan buitenshuis en zocht een ras dat gemakkelijk afkalfde en een prettig karakter had', aldus de veehouder. 'Er zijn meerdere vleesrassen die deze eigenschappen hebben, maar ik zocht ook iets dat net even specialer was dan wat je al overal in de

wei zag.' Het oog van Ter Maat viel op de uit Italië afkomstige marchigiana's ofwel markiezen, zoals ze in Nederland ook genoemd worden.

Ter Maat kocht zijn eerste marchigiana, een tien maanden oude pink, voor maar liefst 6600 ouderwetse guldens. 'Een flink bedrag, maar de marchigiana was zeldzaam, hij werd pas vanaf 1989 geïmporteerd. Dat was waarschijnlijk al te laat om echt te kunnen concurreren met de meestgebruikte vleesrassen hier.'

De marchigiana is van oorsprong een Italiaans bergras. Sinds 1932 bestaat er dankzij het Italiaanse stamboek met selectieprogramma's een zuivere fokkerij van het ras. Het ras onderscheidt zich door de goede ontwikkeling en evenwichtige bespiering van de dieren, wat resulteert in een hoog eindgewicht.

Het levend gewicht van volgroeiende marchigianakoelen varieert van 800 tot 1000 kilogram voor vrouwelijke dieren en 1200 tot 1500 kilogram voor stieren. 'In tegenstelling tot de dikbilrassen heeft de achterhand van de marchigiana geen extreme spieraanzet, maar is voorzien van een lange broekspier die heel ver doorloopt tot het spronggewricht.' Daardoor kent het ras volgens Ter Maat nauwelijks geboorteproblemen, ondanks een flink geboortegewicht van de kalveren van 40 tot 55 kilogram. De koeien zijn volgens Ter Maat erg vruchtbaar en tweelingen zijn bij het ras geen uitzondering.

Keuringen volgen via internet

Jaarlijks worden bij Ter Maat zes tot zeven raszuivere marchigianakalveren geboren. Ter Maat houdt het beste vrouwelijke vee aan. De stieren verkoopt hij als ze een jaar oud zijn voor de dekdienst. Ter Maat koopt voor zijn fokkerij uitsluitend sperma van Italiaanse topstieren. 'Als je investeert in het gebruik van genetische topstieren, dan doe je aan kwaliteitsverbetering in je fokkerij', is de overtuiging van Ter Maat.

De vleesveehouder kiest bewust voor beuzen stieren. Zo gebruikte hij door de jaren heen de Italiaanse topstieren Mirino, Daino, Erode en Damasco. Wanneer is een stier goed? 'Een stier is pas goed als van tien willekeurige nakomelingen zeven dieren goed zijn en drie slecht, niet andersom', stelt Ter Maat.

Twee succesvolle stieren die Ter Maat verkocht voor de dekdienst zijn de stieren Umberto en Valentino, beide gefokt uit kampioene Romy uit een kruising met Damasco. De jongste Damasco-nakomeling op stal is Arthur, gefokt uit Simone, die net als Romy een dochter is

Bertus ter Maat is lovend over de zelfgefokte Arthur (v. Damasco)

van de Italiaanse topstier Erode. 'Arthur is een veelbelovend kalf waar ik nu al veel plezier van heb.'

Vanwege de kleine populatie marchigiana's in Nederland is het moeilijk om aan sperma te komen, weet Ter Maat. 'Ikzelf volg de fokkerij in Italië op de voet via internet', aldus Ter Maat. 'Ik bekijk keuringen en uitslagen van shows online.' De passie voor fokkerij gaat ver. 'We hebben Romy dit jaar gespoeld met Damasco en dat leverde achttien goede embryo's op', vertelt Ter Maat. 'We hebben enkele embryo's al ingezet bij koeien van veehouders in de buurt.'

Opfokken met de fles

'We houden van rustige dieren om mee te werken', aldus Ter Maat, die aangeeft dat marchigiana's een goedaardig, maar wel temperamentvol karakter hebben. 'Een marchigiana zet stress echter niet snel om in agressie.'

Na de geboorte haalt Ter Maat het kalf direct bij de moeder weg en wordt het kalf met de fles grootgebracht. Deze manier van opfokken passen Bertus en Dien ter Maat toe sinds de geboorte van Romy, nu zes jaar geleden. 'Zij werd als tweede kalf van een tweeling één dag na haar zus Remy geboren en werd waarschijnlijk daardoor niet meer geaccepteerd door haar moeder. Door het grootbrengen met de fles werd Romy erg mak.'

Het melk geven gebeurt de eerste dagen vier tot vijf keer per dag met biest die Ter Maat ophaalt bij een naburige boer en

thuis invriest. 'Het is veel werk, maar je krijgt al vanaf de eerste dagen een goede band met het dier', zegt Dien. Als de kalveren twee tot drie dagen oud zijn, leren ze al stappen aan een halstertje 'Daar heb je veel profijt van als je later met de dieren naar een show gaat. Bertus wandelt zo met de kalfjes langs de weg, alsof hij even de hond uitlaat. En als ze zijn stem horen in de wei, dan komen ze.'

Kalfjes zoals Romy

Ter Maat hoopt dat de marchigiana net zo populair wordt als andere vleesveerassen in Nederland, maar ziet de populatie onder de huidige omstandigheden in de vleesveesector nog niet zo gauw flink uitbreiden. Om de informatie over het ras toegankelijker te maken, vertaalde Ter Maat de Italiaanse stierenencatalogus naar het Nederlands. 'Als ik zou moeten stoppen vanwege mijn leeftijd, zou het mooi zijn dat er echte liefhebbers zijn die ermee verder willen', zegt Ter Maat. 'Ik beschouw fokkerij als een tocht tegen de berg op. Je gaat met kleine passen vooruit en als je niet oppast, rol je er snel vanaf en is zomaar twintig jaar fokkerij verloren.'

Voorlopig is het nog niet zover en wachten Bertus en Dien ter Maat met spanning de komst van de kalfjes van Romy en haar nafok af. 'Wie weet is er weer een kalf bij waar we lyrisch over kunnen zijn. Als ze op Romy mogen lijken, zouden we zeer tevreden zijn, zij is een unieke koe met een geweldig karakter.'